

Proeven in de Praktijk

Een experiment met 'The Circle of Life'

AOC Terra Groningen i.s.m. PTC+

Inhoud

Voorwoord.	3
Inleiding	5
Inventarisatie van de problematiek	6
Inventarisatie:	6
Weinig invloed op voortplanting:	6
Aard van het bedrijf:	6
Toegankelijkheid van het bedrijf:	7
Beperking in oefensituaties:	7
Conclusie:	7
Uitvoeringscriteria	8
De proefkonijnen	16
Keuze van het bedrijf	17
Vorbereiding	18
De opdracht	20
Evaluatie	23
Aanbevelingen	28
Transfer	33
Slotwoord.	34

VOORWOORD.

Voor u ligt een rapportage en een filmverslag van het experiment dat wij uitgevoerd hebben binnen het project “Proeven in de Praktijk”, werkgroep dier.

De rapportage bestaat uit een verslaggeving van het hele traject rondom het experiment met de proeve “Circle of Life”.

Behandeld wordt het inventarisatietraject met de probleemstellingen en onderzoeksvragen, de inhoud van de PVB en de opdracht die daarbij geformuleerd is door ons, de evaluatie met aanbevelingen naar aanleiding van onze ervaringen en tot slot de transfer naar andere diersoorten.

Het filmverslag laat zien hoe het uiteindelijke experiment daadwerkelijk is uitgevoerd met een groep leerlingen van AOC Terra in Groningen.

We hopen dat we met deze rapportage en dit filmverslag een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de uitvoering van de PVB “Circle of Life” en dat AOC’s hun voordeel kunnen doen met de ervaringen die wij tijdens dit experiment hebben opgedaan.

Erna Terhuurne (AOC Groene Welle)

Jan Steverink (AOC Oost)

Mischa Bosman (AOC Terra)

Annet Geerling (PTC⁺)

INLEIDING

Dit project is een onderdeel van het project Proeven in de praktijk (projectgroep Dier). In dit project wordt ondersteuning verleend bij de implementatie van de examenstandaarden van “de groene standaard 2”.

In het project “de groene standaard 2” wordt gewerkt aan examen beschrijvingen die recht doen aan de competentie gerichte kwalificatie structuur. Daarvoor zijn kaders opgesteld van authentieke examensituaties.

In de uitwerking van Examenstandaard Circle of life (niveau 3) en Managing the circle of life (niveau 4) komen de volgende knelpunten naar voren:

- De huidige praktijksituatie leent zich niet tot het uitvoeren van een groot gedeelte van de proeve. In verband met de verschillende stadia van voortplanting, die niet in twee weken passen, wordt slechts een beperkt deel van de proeve afgedekt.
- Een deelnemer kan niet een heel jaar door een assessor worden gevolgd.
- Per diersoort zijn er grote verschillen in de (on)mogelijkheden.
- Bedrijfshygiëne kan het correct assessen in de weg staan.
- Binnen diverse bedrijven in de sector dier wordt niet of nauwelijks aandacht besteed aan voortplanting (bijv. de dierenspecialzaak, de manege)
- In de voorbereiding voorafgaand aan de proeve komen vaardigheden die te maken hebben met het begeleiden van de voortplanting te weinig aan bod (BPV)

Dit heeft geleid tot de volgende onderzoeksvragen:

Op welke wijze kunnen kan er invulling gegeven worden aan de proeve, waarbij ondanks de beperkende factoren de authentieke situatie zo goed mogelijk gewaarborgd wordt?

Welke oefensituaties moeten aan bod zijn geweest, alvorens de deelnemers in staat zijn, redelijkerwijs te slagen voor de proeve?

INVENTARISATIE VAN DE PROBLEMATIEK

Binnen de werkgroep dier is een inventarisatie gemaakt van alle relevante knelpunten met betrekking tot het uitvoeren van de proeve "Circle of Life".

Inventarisatie:

Knelpunten met praktijkvoorbeelden:

Cyclus:

Op de meeste bedrijven is het niet mogelijk om met de volledige voortplantingscyclus in aanraking te komen. Om alle aspecten te kunnen assessen zou er een heel jaar in kaart gebracht moeten worden. Dit is in de onderwijssituatie van de meeste AOC's niet reëel. Voorbeeld: schapenbedrijf: alleen de activiteiten rondom geboorte zijn aan de orde. De dekkingen en vruchtbaarheidscontroles vinden plaats in een ander seizoen.

Weinig invloed op voortplanting:

Voor veel diersoorten die vallen in de sector dierverzorging, heeft de verzorger nauwelijks invloed op voortplanting, omdat de diersoort dit volledig zelf regelt.

Voorbeeld: cavia's en konijnen. De bemoeienis van de dierverzorger bestaat uit het selecteren van een vrouwelijk en een mannelijk dier voor dekking. De rest is in de meeste gevallen een volledig natuurlijk proces, waarbij de verzorger nauwelijks werkzaamheden heeft die rechtstreeks met voortplanting te maken hebben.

Ook zijn er diersoorten die niet snel zullen bevallen als er een voor hen onbekend persoon in de buurt is (bijv. paarden).

Aard van het bedrijf:

Veel bedrijven in de sector dier hebben niet of in zeer beperkte mate te maken met voortplanting. Hierdoor is wordt de keuze beperkt bij het zoeken naar geschikte bedrijven om de PVB af te nemen.

Voorbeeld: In een dierenwinkel is er nauwelijks sprake van voortplanting. Indien dit wel voorkomt, is het incidenteel en meestal niet gepland. Op basis daarvan kan in een dergelijke situatie geen proeve afgenomen worden die in het teken van voortplanting staat. (andere voorbeelden: dierenasiel, manege, kinderboerderij)

Toegankelijkheid van het bedrijf:

In bepaalde sectoren heeft men te maken met strenge hygiëneprotocollen. Dit beperkt de toegankelijkheid van het bedrijf voor deelnemers in zekere mate. Maar voor assessoren is dit in sommige gevallen een onwerkbaar situatie: indien de assessor op dezelfde dag op een soortgelijk bedrijf is geweest, wordt deze assessor niet toegelaten op het volgende bedrijf. Voorbeeld: varkenssector: fokzeugenstal. Varkenshouders zijn niet snel bereid mee te werken aan een dergelijke proeve, omdat dit voor hen te veel administratieve rompslomp met zich meebrengt i.v.m. registratie van bezoekers etc..

Beperking in oefensituaties:

Mede door hiervoor genoemde knelpunten kan het lastig zijn om deelnemers in het opleidingstraject behorende bij de proeve, in aanraking te laten komen met voldoende oefensituaties. Hierdoor zijn de deelnemers wel op de hoogte van de theorie van het begeleiden van de voorplanting, maar hebben ze een aantal relevante zaken niet altijd in de praktijk kunnen oefenen.

Dit zou betekenen dat ze bij het afnemen van de proeve voor het eerst met bepaalde handelingen en vaardigheden in aanraking komen.

Dit schiet het doel voorbij, aangezien de proeve in dit geval dienst zou doen als oefensituatie.

Conclusie:

Bij de uitvoering van de proeve "Circle of Life" zijn er een behoorlijk aantal factoren die de keuze van de bedrijven beperken. Hierdoor blijft er een te geringe groep geschikte bedrijven over, ten opzichte van het aantal deelnemers.

Dit verschilt overigens wel per regio. In sommige regio's zitten bedrijven die een groot aantal leerlingen tegelijkertijd kunnen ontvangen (door de omvang van het bedrijf) of is het mogelijk om gedurende een langere periode de deelnemers te spreiden om één bedrijf (bijv. Limburg: bedrijf in embryo-transplantatie).

Scholen zouden daarnaast de BPV wat meer kunnen selecteren op het onderdeel voorplanting, om tegemoet te komen aan de behoefte aan oefensituaties.

UITVOERINGSCRITERIA

De proeve heeft als uitvoeringsoptie: 2b. Dit houdt in dat slechts een bepaald deel van de kritische beroepssituatie binnen het praktijkdeel van de proeve aan bod komt. De reden hiervoor is dat het zeer moeilijk is om alle activiteiten rondom voortplanting binnen één week te kunnen uitvoeren (hiervoor moeten zowel dieren bevrucht worden als dieren geboren worden).

De duur van het praktijkdeel is minimaal één week.

De examensituatie moet minimaal voldoen aan de volgende omschrijving:

Niveau 3 Circle of Life:

De deelnemer moet dieren kunnen begeleiden in hun voortplanting in een periode dat er dieren worden geboren en indien mogelijk ook dieren worden bevrucht. Dit houdt in het controleren op drachtigheid, het voorbereiden van de geboorte, indien nodig assisteren bij de geboorte en het uitvoeren van de controles en nazorg. De zorg voor moeder en jong(en) in de periode na de geboorte hoort hier ook bij. Als de examensituatie niet aan deze minimumeis voldoet, moet de proeve van bekwaamheid verplaatst worden naar een nader te bepalen tijdstip en/of plaats. Als bepaalde aspecten uit de kritische beroepssituatie niet standaard voorkomen in de examensituatie, kunnen deze door simulatie toegevoegd worden.

Niveau 4 Managing the Circle of Life:

De deelnemer moet het fokkerijbeleid inhoud kunnen geven en uitvoeren. Er zal tijdens de duur van de proeve minimaal één geboorte moeten plaatsvinden. Als de examensituatie niet aan deze minimumeis voldoet, moet de proeve van bekwaamheid verplaatst worden naar een nader te bepalen tijdstip en/of plaats. Als bepaalde aspecten uit de kritische beroepssituatie niet standaard voorkomen in de examensituatie kunnen deze door simulatie toegevoegd worden (bijvoorbeeld het voorkomen van afwijkingen in gedrag en gezondheid).

Kerntaken, werkprocessen en beroepsdilemma's uit *Managing the circle of life* (niveau 4)

Kerntaken	Werkprocessen
1 Voert dagelijkse zorg uit op dierenhouderij	1.1 Draagt zorg voor stalling en vervoer dieren 1.2 Draagt zorg voor water- en voedselvoorziening dieren 1.3 Draagt zorg voor gezondheid en welzijn van dieren 1.4 [Draagt zorg voor grasland en voederwining] ¹ 1.5 [Draagt zorg voor doelgroepgerichte activiteiten] ²
2 Organiseert dierlijke productie en draagt zorg voor uitvoering	2.1 Stelt fokprogramma op 2.2 Organiseert en bewaakt fokprogramma 2.3 Organiseert en bewaakt productiecondities
Beroepsdilemma's	
1 Afstemmen van managementtaken en uitvoerende taken	
2 Ketendenken versus efficiënte bedrijfsvoering	
3 Dierwelzijn versus efficiënte bedrijfsvoering	
4 Veiligheid versus bedrijfsresultaat	
5 Milieu versus efficiënte bedrijfsvoering	
6 Klantvriendelijkheid versus efficiënte bedrijfsvoering	

¹ Dit werkproces komt aan de orde in examenstandaard "Managing grassland and foddercrops" (051=3/054=3) bij de uitstroomdifferentiatie Dierhouder graasdieren (97051) en Melkeehouder (97054)

² Dit werkproces komt aan de orde in "Managing animal events" (053=3) bij de uitstroomdifferentiatie Manager diervverzorging (97054)

Werkprocessen, beheersingscriteria en competenties uit *Managing the circle of life* (niveau 4)

Bekwaamhedendocument

Legenda van competenties behorende tot deze examenstandaard

Letter	Omschrijving
A	Beslissen en activiteiten initiëren
E	Samenwerken en overleggen
F	Ethisch en integer handelen
J	Formuleren en rapporteren
K	Vakdeskundigheid toepassen
L	Materialen en middelen inzetten
N	Onderzoeken
Q	Plannen en organiseren
S	Kwaliteit leveren
T	Instructies en procedures opvolgen
X	Ondernemend en commercieel handelen
Y	Bedrijfsmatig handelen

Werkproces met resultaat

Beheersingscriteria (bij competentie ...)

1.1 Draagt zorg voor stalling en vervoer

Resultaat:

Dieren zijn gestald en vervoerd op planmatige, verantwoorde, bedreven en deskundige wijze.

- Neemt verantwoorde beslissingen over de meest geschikte verblijfplaats én het meest geschikte vervoermiddel voor de dieren (A)
- Registreert gegevens over het stallen en vervoeren van dieren (J)
- Voert de vervoers- en stallingswerkzaamheden fysiek verantwoord uit (K)
- Kiest geschikte materialen en middelen en gaat daar op verantwoorde wijze mee om (L)
- Plant de werkzaamheden rondom stalling en vervoer effectief en efficiënt (Q)
- Volgt bedrijfsprocedures en veiligheidsvoorschriften op (T)

1.2 Draagt zorg voor water- en voedselvoorziening dieren

Resultaat:

De dieren zijn in een goede voedingsconditie, inclusief vochthuishouding. De gegevens hierover zijn geregistreerd.

- Neemt beslissingen m.b.t. het meest geschikte voer in de juiste hoeveelheid en de juiste waterhoeveelheid voor het dier (A)
- Registreert gegevens over voer en water van dieren (J)
- Voorziet de dieren van voedsel en water in de juiste hoeveelheid en tijdsverdeling (K)
- Kiest geschikte materialen en middelen ten behoeve van de voedsel en watervoorziening van de dieren (L)
- Plant de werkzaamheden rondom voedsel- en watervoorziening, inclusief een tijdsindeling en de inzet van mensen en middelen gebaseerd op doelen en prioriteiten (Q)
- Volgt bedrijfsprocedures en veiligheidsvoorschriften op, met inachtneming van wettelijke richtlijnen (T)

1.3 Draagt zorg voor gezondheid en welzijn van dieren	<ul style="list-style-type: none"> • Neemt beslissingen en hakt knopen door m.b.t. gezondheid en welzijn van de dieren, waarbij hij weloverwogen risico's neemt (A) • Handelt bij de zorg voor gezondheid en welzijn van dieren in woord en daad in lijn met de geldende ethische maatstaven voor dierenwelzijn (F) • Registreert gegevens over gezondheid en welzijn van de dieren (J) • Signaleert op grond van vaktechnisch inzicht tijdig verschillen in gedrag, exterieur, voer- en wateropname; signaleert ook mogelijke risico's op epidemieën en treft passende voorzorgsmaatregelen (K) • Kiest geschikte materialen en middelen ten behoeve van gezondheid en welzijn van de dieren en gaat daar op verantwoorde wijze mee om (L) • Zoekt bij afwijkingen en ziekten naar mogelijke oorzaken en verzamelt relevante informatie, signalen van de dieren en omgevingsfactoren worden snel oppikt en op de juiste manier geïnterpreteerd (N) • Monitort systematisch en zorgvuldig en signaleert hierdoor tijds afwijkingen en/of ziekten bij het dier (S) • Volgt bedrijfsprocedures en veiligheidsvoorschriften op, met inachtneming van wettelijke richtlijnen (T)
2.1 Stelt fokprogramma op Resultaat: Er is een levensvatbaar fokprogramma opgesteld dat past bij de bedrijfsdoelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Handelt in lijn met binnen beroepsgroep en maatschappij geldende ethische maatstaven, normen en waarden (F) • Weet alle noodzakelijke informatie te achterhalen inzake de meest geschikte diereigenschappen en fokwaardcijfers (N) • Is op de hoogte van ontwikkelingen op de markt en bij concurrenten (X) • Is kostenbewust en maakt in zijn fokprogramma keuzes waarbij hij zijn kosten beperkt en het rendement optimaliseert (Y)
2.2 Organiseert en bewaakt fokprogramma Resultaat: Een volgens plan uitgevoerd fokprogramma. Gegevens rondom vruchtbaarheid en voortplanting zijn geregistreerd en beschikbaar	<ul style="list-style-type: none"> • Raadpleegt adequaat deskundigen inzake vruchtbaarheid en voortplanting (E) • Registreert gegevens over vruchtbaarheid en bevruchting (J) • Gebruikt vakdeskundigheid bij vaststellen bronst en dekkingstijdstip, controleert de dracht en assisteert bij dekking en inseminatie, vruchtbaarheidsonderzoek en –behandeling. (K) • Kiest geschikte materialen en middelen ten behoeve van vruchtbaarheid, voortplanting en geboorte (L) • Plant werkzaamheden, rondom vruchtbaarheid, voortplanting en geboorte, inclusief een tijdsindeling en inzet van mensen en middelen en gebaseerd op doelen en prioriteiten (Q) • Benadert het werk zorgvuldig en werkt zoveel mogelijk volgens beproefde methoden (S)
2.3 Organiseert en bewaakt productiecondities Resultaat: Gezonde moederdieren en gezonde nakomelingen. Relevante gegevens zijn geregistreerd.	<ul style="list-style-type: none"> • Handelt op eigen initiatief, neemt op het juiste moment de juiste beslissing, waarbij zonodig deskundige hulp wordt ingeroepen (A) • Raadpleegt tijdig deskundigen bij de dracht en geboorte (E) • Registreert gegevens over geboorte (J) • Begeleidt de geboorte met inzet van zijn fysieke en manuele kwaliteiten en verzorgt het moederdier en het jong (K) • Kiest geschikte materialen en middelen bij de geboorte zodat de geboorte en de nazorg optimaal kunnen verlopen (L) • Plant de werkzaamheden rondom dracht en geboorte, inclusief een tijdsindeling en de inzet van mensen en middelen en gebaseerd op doelen en prioriteiten (Q) • Begeleidt de geboorte zorgvuldig en werkt zoveel mogelijk volgens beproefde methoden. (S)

Kerntaken, werkprocessen en beroepsdilemma's uit *The circle of life* (niveau 3)

Kerntaken	Werkprocessen
1 Voert en verzorgt dieren	1.1
	1.2 [Bereidt voeren voor] ³
	[Draagt zorg voor voer-en
	1.3 watervoorziening] ⁴
	1.4 Verzorgt dieren
	1.5 Monitort dieren
	1.6 Hanteert dieren
2 Begeleidt voortplanting	1.7 Registreert en rapporteert [Verzorgt voederwinning] ⁵
	2.1 Begeleidt voortplantingsproces
	2.2 Begeleidt geboorteprocés
3 Verzorgt leef- en werkomgeving	3.1 Richt leefruimten in
	3.2 Reinigt en ontsmet
	3.3 [Onderhoudt leef-en werkomgeving] ⁶
	3.4 [Verzorgt grasland of begrazingsterrein] ⁷
Beroepsdilemma's	
1	Kwaliteitsdenken
2	Dierenwelzijn
3	Veiligheid versus bedrijfsresultaat

³ Werkprocessen tussen haken zijn onderdeel van de kerntaak maar worden in deze examenstandaard niet geëxamineerd

⁴ Idem

⁵ idem

⁶ idem

⁷ idem

Werkprocessen, beheersingscriteria en competenties uit *The circle of life* (niveau 3)

Bekwaamhedendocument

Legenda van competenties behorende tot deze examenstandaard

Letter	Omschrijving
A	Beslissen en activiteiten initiëren
B	Aansturen
E	Samenwerken en overleggen
F	Ethisch en integer handelen
J	Formuleren en rapporteren
K	Vakdeskundigheid toepassen
L	Materialen en middelen inzetten
M	Analyseren
N	Onderzoeken
Q	Plannen en organiseren
S	Kwaliteit leveren
T	Instructies en procedures opvolgen
V	Met druk en tegenslag omgaan

Werkproces met resultaat

Beheersingscriteria (bij competentie ...)

1.3 Verzorgt dieren

Resultaat: Dieren hebben een goede conditie, zien er verzorgd uit en vertonen natuurlijk gedrag. Er is een acceptabele ziektedruk op het bedrijf.

Indien dieren gedood moeten worden gaat hij hier correct mee om

- Gaat op een ethisch verantwoorde manier met de dieren om (F)
- Zet vakdeskundigheid in bij het verzorgen van de dieren (K)
- Voert onder begeleiding preventieve en curatieve gezondheidszorg uit en assisteert deskundigen hierbij (K)
- Kiest de juiste materialen en middelen en gebruikt deze effectief (L)
- Verzorgt de dieren veilig, efficiënt en volgens de op het bedrijf geldende procedures (T)
- Blijft onder druk en tegenslag de dieren toch verantwoord verzorgen (V)

1.4 Monitort dieren

Resultaat: Er is een actueel zicht op de algemene conditie van de dieren.

Afwijkingen en/of ziekten zijn in een vroeg stadium geconstateerd en werkzaamheden zijn hierop aangepast.

- Signaleert afwijkingen en ziekten en handelt daar naar binnen zijn bevoegdheden (A)
- Overlegt bij gesignaleerde afwijkingen tijdig en raadpleegt zonedeskundigen (E)
- Houdt deskundig toezicht op de dieren op het gebied van (K)
- Zoekt bij afwijkingen of ziekten van de dieren naar mogelijke oorzaken en kan zonedeskundigen in de hand nemen. (N)
- Monitort systematisch en zorgvuldig het kwaliteits- en productieniveau van de dieren (S)
- Monitort volgens de op het bedrijf geldende procedures en richtlijnen en past deze toe (T)

<p>1.5 Hanteert dieren</p> <p>Resultaat: De dieren zijn rustig en goed hanteerbaar. De gebruikelijke werkzaamheden kunnen op een acceptabele wijze worden uitgevoerd. De dieren worden goed behandeld</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gaat ethisch verantwoord met de dieren om (F) • Hanteert en verplaatst dieren vakkundig (K) • Stimuleert gewenst gedrag en corrigeert ongewenst gedrag (K) • Gebruikt de juiste materialen en middelen effectief (L) • Voorkomt onnodige stress bij de dieren (L) • Hanteert de dieren volgens de op het bedrijf geldende procedures en richtlijnen (T)
<p>1.6 Registreert en rapporteert</p> <p>Resultaat: De actuele en accurate informatie over de verschillende bedrijfsprocessen is beschikbaar. Bij afwijkende gegevens kan indien nodig onmiddellijk actie worden ondernomen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Informeert anderen actief over relevante zaken zodat actie kan worden ondernomen (E) • Verwerkt en registreert relevante gegevens en rapporteert accuraat (J) • Registreert en rapporteert volgens de op het bedrijf geldende procedures en richtlijnen (T) <p>[Competentie M geen onderdeel van dit werkproces in deze examenstandaard]</p>
<p>2.1 Begeleidt voortplantingsproces</p> <p>Resultaat: Gezond moederdier Afwijkingen bij het voortplantingsproces zijn tijdig gesignaleerd Optimale omstandigheden voor het voortplantingsproces zijn gecreëerd De begeleiding van het voortplantingsproces verloopt op esthetisch verantwoorde wijze</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Raadpleegt tijdig leidinggevende en deskundigen bij afwijkingen rondom de voortplanting en neemt in overleg maatregelen (E) • Begeleidt het voortplantingsproces van de dieren volgens de geldende ethische maatstaven (F) • Stelt dekkings- of inseminatietijdstip vast (K) • Assisteert bij dekking/ inseminatie (K) • Assisteert bij drachtigheidsonderzoek, signaleert afwijkingen en onderneemt zonnodig actie (K) • Maakt gebruik van de gangbare en beschikbare management/registratie programma's en informatiemiddelen met betrekking tot het voortplantingsproces (M) • Plant het optimale dekkings- of inseminatietijdstip, gebruikt de juiste middelen en regelt de werkzaamheden (Q) • Werkt zorgvuldig volgens het fokplan en signaleert en rapporteert afwijkingen(S) • Begeleidt het voortplantingsproces volgens de op het bedrijf geldende procedures en richtlijnen en past deze toe (T)
<p>2.2 Begeleidt geboorteproces</p> <p>Resultaat: Optimaal verlopen geboorteproces Optimaal verzorgde nakomeling(en) en moederdier Actueel zicht op de conditie van moederdier en nakomeling(en) De begeleiding van het geboorteproces verloopt op ethisch verantwoorde wijze</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Raadpleegt tijdig leidinggevende en deskundigen bij afwijkingen rondom de geboorte en de nazorg (E) • Begeleidt het geboorteproces volgens de geldende ethische maatstaven, rekening houdend met het fokplan (F) • Begeleidt en ondersteunt op een vakkundige manier de geboorte en de verzorging van het moederdier en nakomeling(en) (K) • Richt de geboorteomgeving in en zorgt voor de beschikbaarheid van de essentiële middelen op het moment dat de geboorte plaatsvindt (Q) • Begeleidt de geboorte zorgvuldig volgens beproefde methoden (S) • Begeleidt het geboorteproces volgens de op het bedrijf geldende procedures en richtlijnen en past deze toe (T)

3.1 Richt leefruimten in

Resultaat:

De leefruimten zijn optimaal afgestemd op de dieren en passend bij het bedrijf

- Overlegt over de inrichting van de leefruimten en rapporteert bij gesignaleerde afwijkingen (E)
- Richt de leefruimten voor de dieren vakkundig in en zorgt voor het gewenste klimaat (K)
- Richt leefruimten voor dieren in volgens de op het bedrijf geldende procedures en richtlijnen (T)

[Competentie L geen onderdeel van dit werkproces in deze examenstandaard]

3.2 Reinigt en ontsmet

Resultaat:

Hygiënische ruimten, apparatuur, materialen en vervoermiddelen. Relevante betrokkenen zijn geïnstrueerd over de hygiënevoorschriften en (verspreiding van) ziekten worden voorkomen

- Geeft duidelijke instructies over de te nemen hygiënische maatregelen en het hygiëneprotocol aan externen en bezoekers (B)
 - Raadpleegt tijdig leidinggevende of deskundigen bij gesignaleerde afwijkingen (E)
 - Reinigt en ontsmet ruimten voor dieren, materialen en apparatuur op vakkundig en fysiek verantwoorde wijze (K)
 - Kiest de juiste wijze van reinigen en ontsmetten met bijbehorende middelen en apparatuur en gebruikt deze volgens de voorschriften (L)
 - Reinigt, ontsmet en ordent systematisch volgens de kwaliteitseisen van het bedrijf (S)
 - Reinigt en ontsmet volgens de op het bedrijf geldende procedures en richtlijnen (T)
-

DE PROEFKONIJNEN

Binnen de projectgroep dier is besloten dat Mischa Bosman (AOC Terra) en Annet Geerling (PTC⁺) in samenwerking het experiment met de proeve "Circle of Life" gaan uitvoeren. Hierdoor viel de keuze op een groep tweedejaars leerlingen paardenhouderij (24 in totaal waaronder: niveau 2, niveau 3 en niveau 4) van AOC Terra te Groningen. Zij zullen dus de proefkonijnen zijn in dit experiment.

Niveau 2 heeft normaal gesproken niet te maken met de proeve Circle of Life, maar omdat er bij AOC Terra met deze groepen geïntegreerd gewerkt wordt, zullen ze toch meewerken aan het experiment. Dit draagt ook bij aan het feit dat wij graag willen ervaren of deze proeve met verschillende niveaus uit te voeren is en of het passend is voor de groepsgrootte.

Omdat het de opleiding paardenhouderij betreft houdt dit in dat de proeve uitgevoerd zal worden op een paardenbedrijf, om het aan te laten sluiten op de opleiding die de leerlingen volgen.

Dit levert tevens een derde onderzoeksvraag op:

Hoe kunnen de resultaten van het experiment vertaald worden naar andere diersoorten dan paard.

Kortom, bij de conclusies en aanbevelingen in deze rapportage zal ook aandacht worden besteed aan andere diersoorten waarmee deze proeve ook uitgevoerd zal moeten worden.

Na uitbreiding van de werkgroep dier zijn derhalve twee personen toegevoegd aan dit experiment, die zich met name met deze onderzoeksvraag bezig zullen houden. te weten: Erna Terhuurne (AOC Groene Welle) en Jan Steverink (AOC Oost).

KEUZE VAN HET BEDRIJF

Na rijp beraad is er voor gekozen om het experiment rondom de proeve Circle of Life uit te voeren op het paardencentrum van het PTC⁺ in Oenkerk.

Het bleek lastig te zijn om een bedrijf, gericht op fokkerij te vinden, waar vrijelijk geëxperimenteerd kan worden op inhoudelijk en organisatorisch gebied, daar men de risico's voor de bedrijfsvoering te groot achtte.

Het paardencentrum van het PTC⁺ in Oenkerk is in operationele zin een gangbaar paardenbedrijf, waar de werkzaamheden als voeren en verzorgen van dezelfde aard zijn als op ieder ander paardenbedrijf. Daarnaast wordt er ook gefokt met paarden, is er een hengst beschikbaar die op de fantoom kan springen, kan er sperma onderzoek gedaan worden etc.. Het enige verschil is, dat deze elementen op het paardencentrum in dienst staan van het onderwijs. Dat betekent dat er fouten gemaakt kunnen worden, zonder dat dit afbreuk doet aan de bedrijfsvoering. Het spreekt uiteraard vanzelf dat grove fouten ook hier niet wenselijk zijn en dat daarvoor deskundige medewerkers aanwezig zijn om een oogje in het zeil te houden.

Maar voor een experiment als deze, is dit een ideale omgeving om naar hartelust organisatorische en inhoudelijke aspecten uit te proberen.

Daarnaast heeft het PTC⁺ connecties in de omgeving van het paardencentrum, waardoor het paardenbestand naar wens kan worden samengesteld gedurende het experiment. Zo zijn een aantal van die connecties bereid om hun merries met veulen in bruikleen te geven voor de week waarin de proeve wordt afgenomen.

Gezien deze voordelen is besloten voor het paardencentrum van PTC⁺.

Vanaf nu zal de locatie aangeduid worden als het paardencentrum of het bedrijf, omdat dit volkomen los gezien moet worden van het PTC⁺ als praktijktrainingscentrum

VOORBEREIDING

Quickscan.

In januari 2008 is er een quickscan door middel van een vragenlijst afgenomen bij de leerlingen.

Zij moesten op de volgende onderdelen aangeven of ze geen, weinig of veel ervaring hebben: fokkerij, verzorgen van fokdieren, begeleiden van geboortes en het opfokken van jonge dieren.

Het doel hiervan is tweeledig. Aan de ene kant voor de docent, om te bepalen waar de komende periode tot aan de proeve de accenten per leerling dienen te liggen. Aan de andere kant voor de leerlingen zelf, om te bepalen waar ze gedurende de BPV (bijvoorbeeld) nog aan zouden kunnen werken.

Filmpjes.

In januari 2008 kregen de leerlingen de opdracht om op film een aantal zaken vast te leggen. Te weten:

- een geboorte van een paard (eventueel een ander landbouwhuisdier)
- een natuurlijke dekking/een inseminatie

De bedoeling is, dat ze dit dusdanig in beeld brengen dat het duidelijk is dat zij er zelf bij aanwezig zijn en dat hun eventuele rol ook tot uitdrukking komt (assisteren indien nodig bijvoorbeeld).

De leerlingen krijgen op het virtueel praktijkcentrum een eigen plek, waar ze hun filmpjes kunnen plaatsen.

Dit onderdeel heeft voor het experiment de volgende waarde:

- in hoeverre lukt dit organisatorisch?
- in hoeverre motiveert het bekijken van elkaars filmpjes de leerling voor de proeve?
- kunnen filmpjes een rol spelen bij de portfolio-vulling?
- hoe kan er in het criteriumgericht interview gebruik gemaakt worden van de filmpjes, zodat ze onderdeel kunnen uitmaken van de proeve?

Indien het maken van filmpjes een succes blijkt te zijn, kan dit een goede oplossing zijn voor het lastig in te plannen aspect van geboortes binnen de tijd van de proeve.

Ziekte/vruchtbaarheidskaart:

De leerlingen hebben de opdracht gekregen om zelf een overzichtelijke kaart te ontwerpen, waarop ze de stand van zaken omtrent gezondheid en vruchtbaarheid van de paarden kunnen registreren.

Tijdens het experiment zullen de leerlingen de gegevens die ze van de paarden verzamelen omtrent deze onderwerpen registreren op de kaart.

Dit onderdeel heeft de volgende waarde:

- De leerlingen gaan door het ontwerpen gericht nadenken over welke elementen relevant zijn voor registratie, op een paardenbedrijf. Hierdoor bereiden ze zich ongemerkt goed voor op de proeve.
- Tijdens de proeve zullen leerlingen ervaren hoe het is om gestructureerd om te gaan met de observaties die gedaan worden.
- Tijdens het criteriumgericht interview is de kaart een onderwerp van gesprek, die vele aanknopingspunten geeft voor verdiepingsvragen.

Fokplan:

De leerlingen van niveau 4 zullen gedurende de proeve ook een fokplan moeten ontwerpen. In het experiment is er echter voor gekozen, om alle leerlingen hieraan mee te laten doen, zodat er voor de evaluatie zoveel mogelijk ervaringen mee opgedaan zijn.

De leerlingen krijgen van te voren de afstamming van een aantal merries van het bedrijf waar ze de proeve uit gaan voeren. Bij een aantal merries krijgen ze een beperkt aantal hengsten toegewezen, waaruit ze kunnen kiezen voor hun aanparingsadvies. Bij een aantal andere merries wordt dit volledig open gelaten.

Op basis van de afstamming van de paarden selecteren de leerlingen een beperkt aantal hengsten, waarvan zij denken dat ze geschikt zijn om mee te fokken met de betreffende merries. Tijdens de proeve zullen de definitieve keuze maken, op basis van een exterieurbeoordeling die ze zullen doen.

Waarde hiervan voor het experiment:

- De leerlingen bereiden zich goed voor op de proeve
- De leerlingen verdiepen zich goed in het onderwerp
- Tijdens het criteriumgericht interview is dit een relevant onderwerp van gesprek.

DE OPDRACHT

Opdracht Circle of life op het paardencentrum

1. Voorwaarden voor deelname: het portfolio moet volledig zijn
2. 13, 14, 15 en 16 mei
3. Assessor van het paardencentrum en AOC Terra
4. Na uitvoering vindt er een evaluatie plaats
5. Er wordt een indeling gemaakt op het bedrijf met een verantwoordelijke praktijkopleider
6. Leerlingen houden een (film)logboek bij
7. Leerlingen kunnen ter voorbereiding gebruik maken van adviseurs, praktijkopleiders, instructeurs, docenten en overige specialisten
8. Dagindelingen: leerlingen hebben in kleine groepjes de verantwoordelijkheid voor een groep paarden van het paardencentrum. In overleg met de praktijkopleider wordt er een dagplanning en weekplanning gemaakt
9. Dierenarts bezoeken inplannen
10. Uitvoering wordt gefilmd

Datum	Stappen	Onderdeel	Resultaat	Eindresultaat
December	1. Inventarisatie	Ervaringen met fokkerij	Vragenlijst ingevuld	Vragenlijst voor inventarisatie
Januari	2. Maken van Portfolio	Uitvoeren van de verplichte onderdelen	Verplichte onderdelen: <ol style="list-style-type: none"> 1. een ingevulde vruchtbaarheidsziektekaart 2. een film van een geboorte van een landbouw zoogdier waarbij je aanwezig bent geweest 3. een film van een dekking/inseminatie waarbij je aanwezig bent geweest (filmpje plaatsen op community) 4. een aanparingsadvies maken voor een merrie van het PTC maken 5. Fokkerijplan in kaart brengen van een bedrijf: <ol style="list-style-type: none"> a. Fokdoel b. Fokkerijvisie c. Fokbeleid d. Beschrijving van de uitvoering van het fokplan 	Portfolio per leerling
Februari	3. Indelen groepen	Groepsindeling op basis van ervaring en vaardigheden	Heterogene groepen met een aanspreekpunt	Samengestelde groepen
Mei	4. Opdracht: PVB Circle of live	Invulling van de opdracht PVB Circle of live	Onderdelen van de PVB: <ol style="list-style-type: none"> 1. Verzorgen paarden: <ol style="list-style-type: none"> a. Vruchtbaarheidsziektekaart bijhouden b. drachtige merries verzorgen c. merries en veulen verzorgen d. plan maken voor afspenen en inscharen (incl. voedingsadvies) 2. Monitoren <ol style="list-style-type: none"> a. drachtige merries monitoren b. merries en veulen monitoren c. merries op hengstigheid monitoren 	Volledig uitgevoerde PVB

Datum	Stappen	Onderdeel	Resultaat	Eindresultaat
			3. Geboorte a. een geboorte begeleiden b. inplannen van de dierenarts voor controles c. materialen voor geboorte startklaar maken en houden d. bij complicaties de dierenarts inschakelen	
Mei	Oefensituatie (eventueel voorafgegaan door instructie)	Opleidingstraject voor proeve	Oefensituaties: 1. Dekking/inseminatie a. schouwen b. scannen c. assisteren bij dekking en/of inseminatie d. assisteren bij scannen e. sperma vangen en klaarmaken voor inseminatie f. aanparingsadvies geven voor een aantal merries op basis van geselecteerde hengsten 4. Trainen: a. inprenttraining uitvoeren bij een veulen b. opvoeden van jonge paarden c. trainen van jonge paarden aan de longe	
Mei	Criterium gericht interview	Gesprek Film Logboek		

EVALUATIE

De grote lijnen:

De leerlingen hebben voor de proeve de volgende opdracht gekregen:

Gedurende een week had ieder groepje van gemiddeld zeven leerlingen de zorg over een compartiment van het paardenbedrijf. In dit compartiment waren alle elementen van voortplanting terug te vinden: drachtige merrie, jonge paarden, merrie met veulen, hengstige merrie etc..

De leerlingen zorgden er zelfstandig voor, dat alle werkzaamheden uitgevoerd werden, van de dagelijkse verzorging, tot aan het monitoren van drachtige dieren etc.. De verzorging vond plaats voor (7.00 uur 's ochtends) en na (17.00 uur 's middags) het dagelijkse programma van de paarden begon (lespaard in de praktijklessen). De praktijkbegeleider die tevens de rol van assessor had, was op de achtergrond aanwezig en observeerde de leerlingen.

Tussen 8.30 uur en 16.45 uur is er geëxperimenteerd met oefensituaties die de leerlingen zelfstandig uit konden voeren en oefensituaties voorafgegaan door een instructie (nieuwe elementen). Indien er zaken waren die voortkwamen uit de verantwoordelijkheid voor de groep paarden (zoals de dierenarts bellen om een paard op te voelen), planden de leerlingen dit zelf in, rond de verschillende oefensituaties.

Zo liepen de proeve en de oefensituaties op meerdere momenten soms door elkaar.

De voorbereiding:

De groep leerlingen die voor het experiment beschikbaar waren, werken nog in de KS2000 structuur. De leerlingen zijn door hun docent geïnformeerd over het experiment middels korte bijeenkomsten met mondelinge toelichting, de opdrachten van de voorbereiding en de proeve op papier en middels e-mail.

Achteraf blijkt deze voorbereiding onvoldoende. De structuur van het werken met competenties is nieuw voor deze leerlingen. Doordat ze niet met een portfolio werken en daardoor niet ervaren waar ze naar toe op weg waren, was de opdracht niet "van" de leerlingen. De betrokkenheid was daardoor minder dan van tevoren door de werkgroepleden gedacht werd.

Quickscan:

De quickscan heeft voor de docent nuttige informatie opgeleverd. Van een aantal leerlingen bleek ineens dat ze vanuit hun thuissituatie over een indrukwekkende hoeveelheid ervaring beschikten met betrekking tot het begeleiden van voortplanting.

Van andere leerlingen bleek, dat zij zo goed als nooit in aanraking waren geweest met onderdelen uit de kritische beroepssituatie van de proeve.

Op basis van deze informatie is er voor gekozen om de leerlingen voor de proeve in te delen in heterogene groepen, waarbij ze van elkaars expertise gebruik kunnen maken.

Filmpjes:

Het was de bedoeling dat de leerlingen zichzelf, aanwezig zijnd bij een geboorte van een landbouwhuisdier zouden filmen, om dit als bewijsstuk voor de proeve te kunnen gebruiken. De leerlingen hebben allemaal een filmpje gemaakt. Dit gedeelte is dus geslaagd. Voor het verdere verloop van het proces waren er echter meer haken en ogen, dan van te voren ingeschat was.

Leerlingen hebben op allerlei manieren filmpjes gemaakt: met hun telefoon, met een camera, zichzelf door een ander laten filmen etc..

Daarnaast waren er technische problemen bij het plaatsen van de filmpjes op de gezamenlijke ruimte op livelink.

De kwaliteit van de filmpjes was zeer divers.

De opbrengst:

- De leerlingen hebben allemaal bewezen dat ze bij een geboorte aanwezig zijn geweest en indien nodig hebben geassisteerd
- Het plaatsen van de filmpjes op een gezamenlijke account, stimuleerde de afwachtende leerlingen tot het ondernemen van eigen actie
- Alle leerlingen hebben initiatief genomen om zelfstandig een mogelijkheid te zoeken voor het bijwonen van een geboorte
- Er vond uitwisseling van ervaringen plaats
- Filmpjes kunnen een duidelijke plek innemen als portfoliovulling
- Filmpjes zouden goed gebruikt kunnen worden voor het criteriumgericht interview, mits ze aan minimale kwaliteitseisen voldoen

Randvoorwaarden:

Door de leerlingen volkomen vrij te laten in de organisatie van het bijwonen van een geboorte en het filmen daarvan, zijn de valkuilen voor deze werkvorm glashelder tevoorschijn gekomen. Hierdoor kan vastgesteld worden welke randvoorwaarden duidelijk gerealiseerd moeten worden, indien een docent een dergelijke opdracht geeft:

- apparatuur voor uitleen tot de beschikking hebben
- omschrijving maken van de eisen, waaraan hetgeen in beeld wordt gebracht moet voldoen (bijv. de leerling zelf moet duidelijk in beeld zijn)
- voorwaarden omschrijven voor het bestand waarin het filmpje moet zijn opgenomen, om zo het plaatsen op internet technisch gemakkelijk te maken
- kwaliteitseisen omschrijven en leerlingen hierin begeleiden door bijv. een workshop filmen (dus niet tegen het licht in filmen, waardoor er uiteindelijk weinig te zien is)

De vruchtbaarheids/ziektekaart:

De leerlingen hebben hier goed aan gewerkt. Tijdens de proeve konden ze goed uit de voeten met het invullen van de kaart. Door de goede voorbereiding had het ook effect op hun observaties: zij deden dit zeer gericht en gestructureerd.

Het fokplan:

Van te voren hebben de leerlingen dit goed voorbereid. Gebleken is echter dat er veel specialistische voorkennis noodzakelijk is, om werkelijk een onderbouwd aanparingsadvies te kunnen geven. Het was voor de leerlingen eigenlijk te moeilijk, omdat de voorkennis ontbreekt en in dit stadium van de opleiding eigenlijk ook nog niet in voldoende mate aanwezig kan zijn, omdat er meer tijd nodig is om de voorkennis te verwerven.

Ook tijdens het uitvoeren van de proeve is gebleken dat de voorkennis te beperkt is met betrekking tot het goed beoordelen van het exterieur van de merrie en daarop aan te sluiten met een hengst met de juiste indexen. Een enkele leerling sprong er uit, doordat deze vanuit hun thuissituatie gedurende een aantal jaren hier reeds mee in aanraking zijn geweest. Eigenlijk kan gesteld worden dat het opstellen van een goed fokplan en té ambitieuze doelstelling is van deze proeve van bekwaamheid.

De proeve:

De uitvoering van de PVB-opdracht liep gesmeerd. De leerlingen hebben zich zeer goed ingezet en lieten meer kwaliteiten zien, dan verwacht. De afspraken en verwachtingen over functioneren in rollen en groepen, bleek heel anders uit te pakken dan van tevoren ingeschat was.

De leerlingen zijn competent op veel gebieden en op diverse niveaus gerelateerd aan ervaring (EVC), houding en capaciteiten. Dit bleek niet altijd gerelateerd te zijn aan het niveau van de opleiding.

Er is in het voorbereidingstraject niets gedaan aan groepsvorming en leidinggeven. Dit is tijdens het uitvoeren van de proeve wel als een gemis ervaren.

Het werken met de gehele groep, waarbij de leerlingen in kleinere groepen van gemiddeld zeven leerlingen werkten was organisatorisch gezien goed te doen. Vraag blijft wel of er van iedere leerling een objectief beeld naar voren is gekomen. Immers: een leerling kan zich gemakkelijk verschuilen achter een klasgenoot, indien bepaalde vaardigheden en competenties hem ontbreken.

Een eye-opener tijdens het uitvoeren van de proeve was het feit dat leerlingen aangaven dat ze tijdens de proeve voor het eerst met bepaalde kritische situaties in aanraking kwamen (bijv.: moet de hengstige merrie gescand worden of nog een dag wachten).

In principe leerden de leerlingen tijdens de proeve om juist te handelen in bepaalde situaties. Eigenlijk is het de bedoeling dat leerlingen reeds vaardig zijn en dat ze het bewijs daarvan leveren tijdens de proeve.

De reden daarvan is, dat leerlingen tijdens veel BPV's niet of nauwelijks in aanraking komen met elementen van voortplanting.

Dit is dus een aandachtspunt voor scholen die op weg zijn naar deze proeve.

De oefensituaties:

Voor het experiment zijn de volgende oefensituaties uitgevoerd:

- Horsemanship : het werken met jonge paarden
- Imprintraining : het werken met veulens
- Sperma vangen en onderzoeken : hanteren hengst, procedure sperma vangen
- Inschakelen dierenarts : indien nodig inschakelen, en assisteren
- Monitoren vruchtbaarheid : schouwen van de merries

De oefensituaties zijn zowel door de docenten als door de leerlingen als zeer nuttig ervaren. De meeste van deze zaken komen tijdens BPV niet of te weinig aan bod. De mate waarin een leerling in aanraking komt met de beheersingscriteria uit deze oefensituaties verschillen sterk, doordat de BPV en privé situaties van de leerlingen sterk verschillen.

Veel bedrijven zullen leerlingen niet zo maar met jonge paarden en veulens laten werken, aangezien fouten die bij de jonge dieren gemaakt worden, gevolgen voor de rest van het leven van het dier kunnen hebben (bijv.: angst ontwikkelen voor een bepaalde handeling, doordat het op jonge leeftijd fout ging). Daarom is het goed dat leerlingen in oefensituaties worden gebracht waarbij de in een veilige omgeving en onder begeleiding van een deskundige, zich de vaardigheden eigen kunnen maken.

Ditzelfde geldt voor het vangen van sperma. Een dekstation zal deze handeling in principe niet door een leerling uit laten voeren, i.v.m. het grote afbreukrisico. De hengsten op een hengstenhouderij hebben een grote financiële waarde en het sperma van deze hengst even zo. Daarom zal een leerling in een hengstenhouderij niet verder komen, dan het assisteren bij een dekking of het sperma vangen, totdat deze eventueel een opleiding tot KI-specialist met goed gevolg heeft afgerond.

In het experiment hebben wij de leerlingen daarom willen laten ervaren, dat het sperma vangen en het begeleiden van een hengst bij zijn sprong op het fantoom een hele verantwoordelijke en lastige klus is. Indien ze dit een keer zelf ervaren, door te doen, zullen ze beter in staat zijn om als een goede assistent tijdens deze werkzaamheden op te treden. De leerlingen hebben achteraf aangegeven dat ze dit van te voren inderdaad hadden onderschat en dat het voor hen een zeer nuttige ervaring is geweest.

Het dagelijks schouwen van de merries op hengstigheid was een spontaan ontstane oefensituatie. In principe is dit een onderdeel van de kritische beroepssituatie van de PVB, maar gaande het traject bleken er leerlingen te zijn die hier geen ervaring mee hadden. Zij hebben dit onderdeel dan ook als oefensituatie uitgevoerd en niet als examensituatie en werden daarbij begeleid door medeleerlingen die er wel ervaring mee hadden. Voor deze medeleerlingen kwamen hierbij heel duidelijk competenties als “aansturen” en “leidinggeven” naar voren, waardoor het voor hen als examensituatie met meerwaarde werd ervaren.

Het op het juiste moment inschakelen van de dierenarts maakt onderdeel uit van de kritische beroepssituatie, maar werd door veel leerlingen eerder ervaren als een oefensituatie. Dit, omdat de dierenarts veel tijd nam om de leerlingen zijn diagnose uit te leggen en ze te betrekken in de onderzoeken die hij deed. En omdat de meeste leerlingen nog nooit eerder in aanraking zijn gekomen met deze beroepssituatie.

De dierenarts is gedurende een aantal dagen standaard aanwezig op dit paardenbedrijf. De leerlingen wisten dit echter niet en moesten zelf de beslissing nemen of ze hem zouden

bellen, of niet. Doordat de dierenarts toch gedurende bepaalde tijd standaard aanwezig is, was het in dit geval niet erg (financieel gezien), als ze hem voor niets in zouden schakelen. Dit heeft er voor gezorgd dat de leerlingen hierin volledig zelfstandig beslissingen konden nemen. In de meeste bedrijven zal doorgaans toestemming gevraagd moeten worden aan de praktijkbegeleider en/of bedrijfsleider.

Het criteriumgericht interview:

De proeve is afgesloten met een criteriumgericht interview (CGI).

Voor de leerlingen was dit nieuw. Dit bleek ook uit de onwennigheid, waarmee de leerlingen aan het interview begonnen. Gaandeweg, door de vragen die de assessoren stelden, kwamen de leerlingen "in" het gesprek.

De leerlingen kenden de kritische beroepssituatie onvoldoende en doordat zij niet in de structuur van de CKS opgeleid worden, leeft dit nauwelijks bij de leerlingen.

Het leek alsof ze in het geheel niet waren voorbereid op het CGI.

In het voorbereidingstraject hebben zij wel degelijk informatie hierover gehad, maar deze informatie heeft de leerlingen niet doen beseffen waar het werkelijk om ging. Hieruit blijkt dat het belangrijk is dat de structuur van de CKS in alle facetten van de opleiding verankerd moet zijn, willen leerlingen begrijpen hoe het in elkaar steekt.

Door organisatorische zaken is het niet gelukt om de leerlingen voor te bereiden op het bijhouden van een logboek. Om het voor de leerlingen niet nog complexer te maken, is er voor gekozen om deze opdracht te laten vervallen

Achteraf is het feit dat de leerlingen tijdens de week geen logboek bij hebben gehouden ervaren als een gemiste kans.

AANBEVELINGEN

Graag willen wij naar aanleiding van dit experiment een aantal aanbevelingen doen, die helpen bij het uitvoeren van de PVB “Circle of Life” en de PVB “Managing the Circle of Life”.

Aanbeveling 1: Voorbereiding

Voor de leerlingen moet het duidelijk zijn dat de kritische beroepssituatie van de PVB leidend is voor het traject er naar toe. Zij moeten een duidelijk beeld hebben van wat er van ze verwacht wordt bij de uitvoering van de PVB, zodat ze gericht aan de slag kunnen met de competenties die nodig zijn.

Dit kan bijvoorbeeld een leidraad zijn bij de keuze van een BPV bedrijf, of bij de keuze van verschillende oefensituaties waarmee de leerlingen zich voorbereiden op de proeve. Gebleken is dat in de huidige situatie het accent niet ligt op voortplantingsgerelateerde opdrachten in de BPV of in oefensituaties. Hierdoor kunnen leerlingen zich niet bekwamen in onderdelen die in de proeve voorkomen.

Aanbeveling 2: Filmpjes

Het laten maken van filmpjes is een goed middel om leerlingen bewijslast te laten verzamelen voor bijv. het aanwezig zijn (en/of assisteren) bij een geboorte, een dekking etc.. Hiermee kan gewaarborgd worden dat de leerlingen met alle aspecten van de kritische beroepssituatie in aanraking komen, ondanks het feit dat in deze proeve bepaalde elementen van het toeval afhangen (geboorte).

Dit kan als portfoliobewijs gelden, om toegang te krijgen tot de uitvoering van de proeve. Als een school hiervoor kiest, maakt het geen onderdeel uit van de proeve. Maar als men er voor kiest om de filmpjes in te voegen in het logboek, dat de leerlingen bijhouden voor de proeve van bekwaamheid, kan het meegenomen worden in het criteriumgericht interview, waardoor het wel deel uit maakt van de proeve. Hiermee wordt het probleem van het uitblijven van een geboorte tijdens de week van de proeve ondervangen.

Het delen van de filmpjes via een gemeenschappelijke virtuele ruimte werkt stimulerend en is tegelijkertijd leerzaam, doordat ze elkaars situaties kunnen bekijken en er over in gesprek kunnen gaan.

Randvoorwaarden voor toepassing van deze werkvorm:

- Duidelijke richtlijnen voor de kwaliteitseisen van de film (soort bestand, maar ook: wat komt in beeld etc..)
- De procedure van het plaatsen van de filmpjes moet technisch eenvoudig uit te voeren zijn voor de leerlingen
- Workshop filmpjes maken voorafgaand aan de opdracht
- Uitleencamera's beschikbaar vanuit de school

Aanbeveling 3: Quickscan

Indien een school een keuze maakt voor oefensituaties die leerlingen voorbereiden op de uitvoering van deze proeve, is het aan te bevelen om een quickscan te maken, om zo te beoordelen waar de behoefte ligt.

De oefensituaties in dit experiment waren de juiste keuze, omdat gebleken is dat vrijwel geen enkele leerling tot dusver in voldoende mate de gelegenheid heeft gehad om te oefenen met sperma vangen, veulens hanteren en jonge paarden beleren. Deze oefensituaties zouden in ieder geval deel uit moeten maken van het voorbereidingstraject op de PVB.

Aanbeveling 4: Vruchtbaarheids/ziektekaart:

Het laten maken van een vruchtbaarheids/ziektekaart is een goede voorbereiding op de proeve. De opleiding kan hieraan gemakkelijk theorie en/of praktijklessen koppelen. Doordat de leerlingen nadenken welke elementen opgenomen moeten worden op de kaart, krijgen ze meer inzicht in de beroepssituatie.

Door tijdens de proeve te werken met de kaart, gaan de leerlingen systematisch te werk en kunnen ze aantonen dat ze in staat zijn tot registreren en rapporteren.

De kaart is een waardevol instrument tijdens het criteriumgericht interview. Door te zorgen dat de assessoren voorafgaand aan het criteriumgericht interview de beschikking hebben over de ingevulde kaart, kan de assessor de diepte in gaan met zijn vragen met betrekking tot bepaalde dilemma's (zoals een hengstige merrie wel laten scannen of niet, een ziek paard met koorts en neusuitvloeiing, nog even aanzien of toch de dierenarts raadplegen etc.).

Aanbeveling 5: Mixen van niveaus

Tijdens dit experiment is er gewerkt met leerlingen van verschillende niveaus. Judith Gulikers zegt hier over na observatie: "Ik heb het verschil in niveau niet opgemerkt. Dit biedt kansen voor het combineren van verschillende niveaus in de PVB, maar ook kansen voor de flexibilisering van het onderwijs".

Werken met diverse niveau's kan met name ingezet worden, als competenties als "aansturen en leidinggeven" en "samenwerken" van wezenlijk belang zijn (Bijv. in de proeve: "Managing the circle of life").

Aanbeveling 6: Werken in groepen

Uit het werken met groepen zijn voor- en nadelen naar voren gekomen.

Voordelen:

- Ze werkten goed samen en waren kritisch naar elkaar. Ze gaven elkaar tips en spoorden elkaar aan, indien nodig. de competenties "leidinggeven" en "samenwerken" zijn goed tot uitdrukking gekomen.
- Er kunnen meerdere leerlingen een proeve van bekwaamheid tegelijkertijd op één bedrijf doen.
- Efficiënt met tijd en reiskosten omgaan: de assessor komt voor meerdere leerlingen naar een bedrijf

Nadelen:

- Door het werken in de groep, lukte het sommige leerlingen, zich te verschuilen achter een ander, waardoor deze leerling bepaalde werkprocessen uit de PVB niet gedaan heeft.

Werken met groepen is heel goed mogelijk, maar een evenwicht aanbrengen in taken en verantwoordelijkheden per leerling is noodzakelijk. Hier zullen met de leerlingen goede afspraken over gemaakt moeten worden. Een logboek kan daarbij behulpzaam zijn.

Aanbeveling 7: Realiseren van de kritische beroepssituatie

De gerealiseerde kritische beroepssituatie was voor de leerlingen zeer authentiek. Van te voren was er op het bedrijf een indeling gemaakt in vier compartimenten. Door met de reeds gehuisveste dieren te schuiven en doordat een aantal paarden in bruikleen zijn gegeven voor deze week, waren alle aspecten van voortplanting per compartiment aanwezig. Te weten:

- drachtige merries
- merries met veulen
- jonge paarden
- volwassen paarden
- merries waarvan het stadium van vruchtbaarheid vastgesteld moest worden
- (dek)hengsten (deze waren apart gehuisvest, zoals gebruikelijk is in de paardenhouderij, maar konden door alle groepen gebruikt worden als schouwhengst)

Ondanks dat er een merrie gedurende deze week uitgerekend was, is het veulen niet tijdens het afnemen van de proeve geboren. Echter, door de filmpjes die de leerlingen voorafgaand aan de proeve hebben moeten maken, is hiermee dit aspect van de kritische beroepssituatie gewaarborgd, mits dit als onderdeel wordt meegenomen bij het criterium gericht interview.

Indien men op een gangbaar paardenbedrijf creatief om gaat met de mogelijkheden is er veel te realiseren m.b.t. de kritische beroepssituatie. Overal waar merries staan, kan geschouwd worden bijvoorbeeld.

Echter, men dient terdege rekening te houden met de risico's die het met zich meebrengt. Bedrijven moeten daar goed over voorgelicht worden en bij betrokken worden, zodat er achteraf geen misverstanden over ontstaan.

de beste periode om de kritische beroepssituatie te realiseren is: half maart tot half juni

Bedrijven die bij uitstek geschikt zijn voor de uitvoering van deze proeve zijn:

- hengstenhouderij waar ook merries van klanten intern verblijven
- paardenmelkerijen
- bedrijven voor embryo transplantatie (met name regio Limburg/Brabant): hier gebeurt van alles wat met het voortplantingsproces te maken heeft. Dergelijke bedrijven zijn grootschalig en daarom geschikt voor meerdere leerlingen tegelijkertijd
- paardenhouderij met africhtingsstal, waarbij op beperkte mate daarnaast ook gefokt wordt
- grote stoeterijen: hier kunnen gemakkelijk meerdere leerlingen tegelijkertijd geplaatst worden en kunnen ze per groepje voor in een gedeelte van het bedrijf de proeve uitvoeren

Ongeschikt voor uitvoering van de proeve Circle of Life lijken:

- maneges
- spring- en/of dressuurstallen
- pensionstallen
- showstallen

Aanbeveling 8: Oefensituaties:

Het is zeer zinvol om leerlingen in diverse contexten in aanraking te laten komen met oefensituaties die aansluiten op de kritische beroepssituatie van the Circle of Life.

De proeve is zeer ambitieus samengesteld en gaat er van uit dat leerlingen gedurende het eerste en tweede jaar van hun opleiding reeds meerdere malen in aanraking zijn geweest met onderdelen uit de kritische beroepssituatie.

In de praktijk blijkt dat dit lang niet altijd het geval is en dat de ervaring die leerlingen opdoen direct samenhangt met de keuze van het BPV bedrijf en met de ervaring die leerlingen in privé-situaties opdoen.

In de periode voorafgaand aan deze proeve is het zinvol om tijdens de BPV rekening te houden met het voorkomen van aspecten uit de kritische beroepssituatie van de PVB Circle of Life, zodat de leerlingen in meerdere contexten kunnen oefenen in de praktijk.

Daarnaast is er de mogelijkheid om leerlingen op het PTC⁺ oefensituaties uit te laten voeren, die elders niet of lastig te realiseren zijn, maar die ze naar een hoger niveau kunnen helpen (zoals het vangen van sperma bij het laten dekken van een hengst op het fantoom).

Aanbeveling 9: Assessoren

Tijdens het criteriumgericht interview werd bij dit experiment duidelijk dat het van wezenlijk belang is dat minimaal één van de assessoren de leerlingen daadwerkelijk heeft zien presteren in de praktijk. Judith Gulikers: "Dit is belangrijk om individueel gedrag te beoordelen, maar ook om ervoor te waken dat het niet "de goede praters" zijn, die zich in het CGI prima redden, maar wellicht in de praktijk minder presteren, of andersom".

De assessoren tijdens het experiment waren de praktijkbegeleider van het paardenbedrijf (die de leerlingen in actie heeft gezien) en een vakdocent van AOC Terra, die onafhankelijk is, aangezien hij geen les heeft gegeven aan deze leerlingen.

Het is in onze ogen van belang dat de assessor thuis is, in het vakgebied, om relevante vragen te kunnen stellen en om ook te kunnen beoordelen of de leerling de juiste keuzes heeft gemaakt bij de dilemma's waar hij voor kwam te staan.

Aanbeveling 10: Logboek

het bijhouden van een logboek is voor een proeve een goed instrument om te gebruiken als leidraad bij het criteriumgericht interview. Aan de hand van de feiten die in het logboek vermeld staan en de toegevoegde bijlagen in de vorm van filmpjes, vruchtbaarheids/ziektekaart etc. komt men tot zeer concrete gespreksonderwerpen.

Doordat bij de proeve “Circle of Life” een situatie kan ontstaan, waarbij bepaalde elementen uit de proeve verspreid in de tijd plaatsvinden, kan door het bijhouden van het logboek de samenhang bewaakt worden. Het logboek met alle bijlagen zou als een soort “proeve-portfolio” gezien kunnen worden.

Aanbeveling 11: De proeve onder de loep

In de proeve staan zaken omschreven waar leerlingen die voor bepaalde richtingen gekozen hebben wellicht nooit mee in aanraking zullen komen: bij veel diersoorten is nauwelijks mogelijkheid en/of noodzaak om te begeleiden bij de geboorte, zorg voor de jongen te realiseren etc.. Ook controle van dracht is geen situatie die één op één bij alle diersoorten van toepassing is en is, zoals bij paarden, vaak niet door de leerling zelf uit te voeren. Bij paarden gaat het niet verder dan het tijdig inschakelen van de dierenarts om te scannen en het assisteren van de dierenarts.”

Bovendien weten veel praktijkbegeleiders dat de leerlingen onvoldoende gelegenheid hebben om te oefenen met dergelijke situaties, zodat veel praktijkbegeleiders deze situaties ook tijdens de proeve niet aan een startbekwame beroepsbeoefenaar (het niveau dat van leerling verwacht wordt) toe zullen vertrouwen.

Een tweede element dat opviel was de complexe situatie van het opstellen van een fokplan. In de praktijk wordt dit gedaan op basis van jarenlange ervaring, bezoeken van vele keuringen en shows en het volgen van fokproducten en indexen. Voor tweedejaarsleerlingen zonder relevante ervaring vanuit hun privé-leven is het doel van het opstellen van een fokplan te ambitieus. Het sluit daardoor niet aan bij de werkelijke beroepspraktijk.

Judith Gulikers: “Ik ga hierdoor twijfelen aan de terechtheid van deze examenstandaard. Mag dit wel verwacht worden van de leerling?”

De aanbeveling is dan ook, om nog eens kritisch naar de bewoordingen in deze proeve van bekwaamheid te kijken en zonodig deze bij te stellen.

TRANSFER

Veel aspecten die bij de aanbevelingen genoemd zijn, zijn over te nemen voor andere diersoorten.

Echter, het realiseren van de kritische beroepssituatie zal voor met name leerlingen in de sector dierverzorging aanmerkelijk lastiger zijn.

In veel sectoren van dierverzorging is niet of nauwelijks sprake van voortplanting. Zoals bijvoorbeeld de dierenpeciaalzaak, of het hondenpension.

Voor leerlingen in deze sector hebben wij de volgende aanbevelingen:

Bij de volgende bedrijven/branches liggen er mogelijkheden om de kritische beroepssituatie zo veel mogelijk aan bod te laten komen :

- Varkenssector (zeugen/biggenstal)
- Veehouderijsector (schapenbedrijven, melkveebedrijven)
- Paardenhouderij (hengstenhouderij, paardenmelkerij, zie aanbeveling 6 voor meer opties)
- Pluimveesector (broederijen/moederdierenstal)
- Dierentuinen met gerichte fokplannen

Bij paarden is de vruchtbaarheid en dekking en de geboorte in hetzelfde seizoen aan de orde. Voor andere diersoorten kan dit uiteenlopen, bijv. schapen: bronst in de herfst, geboorte in het voorjaar.

Door gebruik te maken van de werkvorm met de filmpjes kan de beroepssituatie toch volledig aan bod komen. De beelden op de film komen terug in het criteriumgericht interview, waardoor de assessor slechts bij één van de periodes daadwerkelijk aanwezig is bij de PVB. Dit spaart tijd en reiskosten.

Voor dierverzorging zal het lastig zijn om voldoende oefensituaties te realiseren, omdat de mogelijkheden voor de keuze van een geschikt BPV bedrijf beperkt zijn.

Bij de keuze van een BPV bedrijf zou men voor een bedrijf uit een andere sector kunnen kiezen (bijv. varkenssector), maar ook gesimuleerde oefensituaties kunnen uitkomst bieden (bijv. bij PTC⁺).

SLOTWOORD.

Het traject dat we afgelegd hebben tijdens het werken aan de proeve Circle of Life was intensief.

Het begon allemaal met een brainstorm in de werkgroep hier over alle knelpunten die AOC's ervaren.

Wij gingen aan de slag, op zoek naar antwoorden op de vragen die deze knelpunten oproepen.

Voor bepaalde knelpunten hebben we goede oplossingen gevonden. Soms viel het mee, hoe simpel het kan zijn, als je iets gewoon gaat doen.

Voor andere knelpunten hebben we geen bevredigende oplossingen kunnen vinden en was het roeien met de riemen die je hebt.

Ook heeft het hele proces nieuwe vragen oproepen. Net als the circle of life die telkens weer opnieuw begint, is ook het werken aan de uitvoering van de PVB's een aaneenschakeling van ervaringen. En iedere keer dat deze ervaringen zich aandienen, word je weer een stukje wijzer en kom je weer een stapje dichterbij het ideaal: het opleiden en examineren van beroepsbeoefenaars die hun vak verstaan!

Erna Terhuurne (AOC Groene Welle)

Jan Steverink (AOC Oost)

Mischa Bosman (AOC Terra)

Annet Geerling (PTC⁺)